

aan te doen, om zoveel rijst in te nemen als bequamenlijk laaden en herwaards overbrengen kunnen ter uytwinninge van scheepsruymte.

Fol. 1458v-1459r.

(De eerste secretaris van de Hoge Regering Willem Fockens is de overleden Meijert Joan van Idsinga als gouverneur opgevolgd. Personalialia. Onderkoopman Hendrik Ouman is onderkoopman Johan Constantijn Cruipenning als hoofd op Buru opgevolgd. De luitenant Herman Pietersz. Peijma is overleden, in wiens plaats vaandrig Albertus Michiel van den Eijnde is gesteld met bevordering tot luitenant. Personalialia.

BANDA

[fol. 1460] Naar Banda zijn het afgelopen jaar de Noord Nieuwland, Leiden en Batavier gestuurd. Zoals uitgebreid in de brief van 18 oktober 1763 werd beschreven, is de Batavier verongelukt. De Noord Nieuwland kwam direct terug en de Leiden via Java's Oostkust, waarvandaan het wat rijst meenam. Met deze schepen is aangevoerd)

98.515 lb. foelij in 597 sockels

425.435 „ notenmusschaten

3000 pees geconfijte nooten

100 lb. marmelade van nooten

5½ realen stampbaarlen

240 lb. vogelnesjes

395 „ caret

2552 „ parlemoerschulpen in soort of 1750 stux

tezamen bedragende f 76.245,10,8.

Fol. 1460r-v.

(Er was geen schip beschikbaar om het geringe nagewas over te brengen. De Standvastigheid, Zelelie, Langewijk en de bark de Buis vertrokken onlangs naar Banda. Ze gaan via Java's Oostkust om 720 last rijst mee te nemen. Hun lading van diverse goederen en verdere benodigdheden is f 126.042 waard. Als er bij terugkeer nog ruimte in deze schepen is, moeten zij Gresik, Surabaja, of een ander kantoor op Java's Oostkust aandoen om rijst in te laden. Er is op 21, 22 en 24 november 1763 over Banda vergaderd. [fol. 1461] Eerst wordt de aparte brief van de gouverneur van 10 september 1763 behandeld. De gouverneur was afgelopen jaar zo terneergeslagen en ongerust geweest over de toestand van de perkeniers en kolonisten, doordat hij misleid was door hun rapportering. In het begin had hij daar erg op moeten steunen, omdat bij zijn komst alles in verwarring was en hij omringd werd door onbetrouwbare dienaren. Hij wilde het bestuur van Reynier de Klerk beslist niet ter discussie stellen. Daarom is hem aangeraden in het vervolg voorzichtiger te zijn en geen voorstellen, waarbij Compagnies belang in het geding is te doen, zonder diepgaand onderzoek of belanghebbenden de zaken wel juist weergeven. Overigens zijn de overwegingen van de gouverneur betreffende de vraag hoeveel troepen wel nodig zouden moeten zijn om de Gorammers en omringende volken een gevoelige slag toe te brengen voor hun trouweloosheid, plausibel bevonden. Op grond daarvan is besloten van zo'n onderneming af te zien en de patrouillering tegen smokkelschepen voort te zetten. Om dienaren en burgers aan te moedigen [fol. 1462] zullen zij alles wat zij op deze zwervers buit maken, mogen behouden, mits zij de specerijen tegen de gewone inkoopprijs en de ammunitie tegen de taxatiewaarde aan de Compagnie afstaan. De gouverneur is gevraagd onder geheimhouding en met de belofte van een redelijk geschenk na te gaan van welke betekenis de specerijbomen op Goram, Geser, Ceram Laut en Koway zijn. Naar bevind van zaken zal de Hoge Regering optreden als in het belang van de Compagnie nodig is. Wat overigens in deze aparte brief stond en wat daarop werd geantwoord, is ook vermeld in de brieven uit Banda van 5 juni, eind augustus,